

RAVNOPRAVNOST SPOLOVA

Žene isključene iz političkog života: Većina stranaka izlazi na izbore s rodno neuravnoteženim listama

Foto D. Kovačević

Autor: Maja Hrgović

Objavljeno: 27. studenog 2011. u 9:00

Kad bi političke stranke ispoštovale zakon, pa za svaku rodno »klimavu« listu platile globu od propisanih 50.000 kuna, u proračun bi morale uplatiti 2,25 milijuna kuna

Imamo rješenje za problem s tvrtkom Kamensko! Taj bi nacionalni simbol gramzivosti i manipulacija radnika još mogao doživjeti sretan kraj zahvaljujući – globi političkih stranaka! Naime, na predstojeće parlamentarne izbore premoćna većina stranaka izlazi s rodno neuravnoteženim listama. Oglušili su se, opet, na beskrajno ponavljane apele o potrebi zastupljenosti najmanje 40 posto žena na izbornim listama, udio koji propisuje Zakon o ravnopravnosti spolova.

Na tom su testu, opet, pale sve parlamentarne stranke, uključujući i HSP-a koji u sedmoj izbornoj jedinici izlazi s listom na kojoj su isključivo žene, a u devetoj s listom na kojoj su isključivo muškarci. (Prvi je slučaj moguće protumačiti kao zgodan marketinški trik, on se uostalom pokazao vrlo učinkovitim jer je taj stranci priskrbio intenzivnu medijsku njegu, barem na dan ili dva. Drugi je slučaj i počasni predsjednik stranke Anto Đapić proglasio rezultatom »spleta nesretnih okolnosti«, što daje naslutiti da je ta lista posložena »prirodnom inercijom«, bez koketiranja s marketingom, odnosno da je ona odraz stvarnog stava prema pitanju ravnopravnosti u politici.)

Dakle, kad bi političke stranke koje na parlamentarne izbore izlaze s rodno neuravnoteženim listama ispoštovale zakon, pa za svaku rodno »klimavu« listu platile globu od propisanih 50.000 kuna, u državni bi proračun imale uplatiti 2,25 milijuna kuna.

A moglo bi se...

Jednostavnom matematikom, iznos je izračunao CESI, Centar za edukaciju, savjetovanje i informiranje koji mnogim akcijama, spotovima, protestima i organiziranim javnim raspravama već godinama upozorava da Hrvatska ne može ostvariti civilizacijski i demokratski napredak ako isključuje žene iz političkog života. Dva milijuna i dvjesto tisuća kuna – to je iznos kojim bi se u recesijom izmrcvarenom društvu moglo napraviti puno različitih pametnih stvari.

Moglo bi se, na primjer, pomoći općini Mošćenčka Draga koja je ovog tjedna zbog kraha Credo banke izgubila priliku da počne graditi vrtić i školu. Mogao bi se pokrenuti nekakav socijalni biznis, nekakva lokalna inicijativa koja bi u svoj rad uključila nezaposlene obrazovane ljude, možda i žene u godinama koje su na burzi i koje su na tržištu rada jedna od najugroženijih skupina. Erste Foundation iz Beča ima program kojim izdašno podržava, logistički i financijski, takve projekte, a potporu je spreman pružiti i Muhammad Yunus, dobitnik Nobelove nagrade za mir 2006. i utemeljitelj programa mikrokredita za ekonomski i socijalni razvoj najsiromašnijih.

Mogla bi se tim novcem platiti operacija nekoj od djece s onim strašnim bolestima. Mogla bi se ta 2.25 milijuna kuna dati građanima Vukovara, najskupljeg grada u državi, onako kako vladajuća stranka hirovito dijeli jednokratne bonuse penzionerima u predizborno vrijeme. Mogli bi se stipendirati nadareni mladi znanstvenici, glazbenici, informatičari. Moglo bi se uložiti u program zaštite djevojaka i žena koje su bile žrtve nasilja partnera.

– Novac bi se mogao uložiti u kupnju Kamenskog koje bi se onda dalo na upravljanje ženama..., priključuje

se ovom sijevanju ideja Rada Borić iz Centra za ženske studije koji se također intenzivno bavi rodom u politici i društvu.

Donji dijelovi lista

Idući je na programu okrugli stol pod nazivom »Gdje je rod u kulturnim politikama?« koji će se održati u ponedjeljak u Europskom domu u Zagrebu. Tajana Broz iz CESI-ja analizira nam izračun ovih 2,25 milijuna globe.

– HDZ bi morao platiti 500.000 kunu, Kukuriku koalicija 400.000 kuna, HSS 500.000 kuna, HSP 450.000 kuna, a Hrvatski laburisti 350.000 kuna. Velike stranke pokazuju najmanji porast vidljive rodne osviještenosti na listama; u odnosu na 2007. godinu, HDZ i SDP su se »popravili« za samo par postotaka. I dalje je na njihovim listama jako malo žena – na HDZ-ovim listama 22 posto (na prošlim izborima bilo ih je 19 posto), a na listama Kukuriku koalicije 30 posto, koliko je SDP imao i prije četiri godine, kaže Broz. Napominje odmah da je to iznos samo na papiru, odnosno da se stvarnoj isplati tog novca ne trebamo veseliti jer će zakonska obveza o novčanom kažnjavanju stranaka zbog neuravnoteženih listi stupiti na snagu tek u trećem izbornom ciklusu od datuma njegova donošenja. (I tu postoje »cake«. Što je treći izborni ciklus, računaju li se tu lokalni izbori? Hoćemo li se povratu novca u državni proračun mogli nadati 2015. ili tek 2019.? Kako će se obračunavati globa za koalicijske liste, hoće li biti kažnjavane pojedinačne stranke ili...?)

– Najvažnije je pitanje ono koje je najmanje jasno: tko će provoditi kontrolu, tko će goniti stranke zbog nepoštivanja Zakona? To se ne zna. I baš zato, državni proračun taj novac neće vidjeti, kaže Tajana Broz. I sve one ideje o pomoći socijalno i ekonomski ugroženim skupinama, kojima smo dali da bujaju kao kiflice u vrućoj pećnici, odjednom splasnu. Ipak ništa od socijalnog biznisa, ništa od povratku Kamenskog u ruke koje su očvratile u toj tvornici.

Od podataka što ih su ih proanalizirali u CESI-ju, zanimljivo je uočiti da, čak i kad na svoje liste uvrste 40 posto žena, većina stranaka je za žene sačuvala donji dio na listama. Žene su samo iznimno nositeljice lista. U Rijeci je Kukuriku koalicija zadovoljila (buduće) propise i u osmoj jedinici ima 42 posto žena. HDZ pak ondje ima 21 posto žena na listi.

Stup srama

Ako se usporede izborne liste ove godine s onima iz 2007. godine, ostvaren je mali porast (od oko pet posto više žena ukupno na listama). Ipak, zbog loše pozicije na listama, novi saziv sabora mogao bi biti jednako nadmoćno maskulinog sastava kao i dosad.

– U okviru projekta izrađena je Ženska platforma 2011. koja predstavlja zahtjeve žena Hrvatske budućoj Vladi i Saboru i samo su tri stranke ili koalicije bile spremne čuti zahtjeve žena i sastati se s predstavnicama naših organizacija, napominje Tajana Broz.

Analiza predizbornih programa stranaka pokazala je još jednom posvemašnji izostanak posebnih mjera za zapošljavanje žena, uključujući i žensko poduzetništvo, u širokom se luku zaobilazi pitanja poroda odnosno odabira mjesta i načina na koji će žene roditi; nisu prepoznate žene kao pripadnice manjinskih grupa niti višestruka diskriminacija koja iz toga proizlazi, ne spominje se problem rodne segregacije u zanimanjima, niti pitanje edukacije o rodnoj ravnopravnosti u okviru obrazovnog sustava, pa ni edukacije o ljudskim pravima.

– Pitanje položaja žena u ruralnim krajevima koje uopće nije problematizirano, iako su one u daleko najtežem položaju u svim aspektima života. Programi se zapravo ne dotiču ni na koji način mnogih važnih pitanja, a daleko od toga da bi se mogli nazvati rodno osviještenima, zaključuje Tajana Broz.